

ΣΥΝΟΡΙΤΕΣ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ δέν ἔχει ἀλλάξει στό βαθμό τῆς Λεμεσοῦ καί τῆς Λάρνακας ἢ τῆς ἄλλης ἐλεύθερης Κύπρου. Τό «πορτραῖτο» της παραμένει σχεδόν ἀναλλοίωτο, ὅπως ἦταν καί πρὶν ἀπό τὴν εἰσβολή τοῦ « Ἀττίλα». Ἰδιαίτερα στό κέντρο της. Ἐνώθηκε, βέβαια, μέ τὰ προάστιά της μετά τὴν ἐγκατάσταση καί ἐκεῖ προσφύγων, ἀλλά γενικά ἡ ἀνοικοδόμηση δέν παρουσίασε καί δέν παρουσιάζει τόν ὄργασμό τῆς ἄλλης καί προπαντός τῆς νότιας Κύπρου.

Εἶναι τραγική πόλη. Συνέχεια, πρὸς τὰ βορινά, ἀπλώνεται τό παρακράτος τοῦ « Ἀττίλα», πού τελεῖ ὑπὸ τὴν ἔμμεση προστασία τοῦ κράτους τῆς Ἀγκυρας. Ἡ ἀγωνία καί ὁ ἐπικείμενος θάνατος σέ ἀπόσταση πνοῆς. Πότε θά ῥθει, κανεὶς δέν γνωρίζει τὴν ἡμέρα καί τὴν ὥρα. Μιά ψυχὴ πού βγαίνει δέ βγαίνει. Κι ὁ καιρὸς περνάει. Οἱ μέρες, οἱ μῆνες, τὰ χρόνια. Πότε θά ῥθει; Πότε ἦρθε ὁ « Ἀττίλας» 1 καί 2; Ποιὸς τό ξέρει; Καί τώρα τὰ πράγματα εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολα. Γιατί πρὶν ἀπλῶς ἦταν αὐτοαποκλεισμένοι οἱ Τουρκοκύπριοι στὴ συνοικία τους δηλητηριασμένοι, ἔστω, ἀπὸ τό χασίσι τῆς Ἀγκυρας μέ τίς ἱμπεριαλιστικές της ἐπιδιώξεις, πού θυμίζουν ἀναβίωση τῆς ὀθωμανικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας, ἐνῶ μετά τὴν εἰσβολή, ἐτούτη ἡ τουρκικὴ συνοικία ἐνώθηκε μέ τό ψευτοκράτος τοῦ μεσαλλόδοξου ὄργανου τῆς Ἀγκυρας καί τῶν ξένων, Ντενκτάς. Οὐσιαστικά, δηλαδή, ἡ «πράσινη γραμμὴ» χωρίζει τὴν πόλη καί τό βόρειο τμήμα τοῦ νησιοῦ, ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν Τουρκία. Γιατί ἐκεῖ ἔφτασαν τὰ νότια τουρκικὰ σύνορα μέ τόν « Ἀττίλα». Καί πίσω ἀπὸ τὴν «πράσινη γραμμὴ» εἶναι ὀλόκληρο τό τουρκικὸ ὄπλοστάσιο, ὅλες οἱ τουρκικὲς ἔνοπλες δυνάμεις, εἶναι αὐ-

τό τό ίδιο τό τουρκικό κράτος. 'Ενώ γιά μάς, γιά τό δικό μας κράτος «ή Κύπρος είναι μακριά!»! 'Ετσι είπε στόμα προέδρου τής Δημοκρατίας μας.

'Η άνατριχίλα τοῦ θανάτου διαπερνᾶ τό καθημαγμένο σῶμα τής κυπριακῆς πρωτεύουσας. Οἱ κάτοικοί της, εἶναι φυσικό, νά τό αισθάνονται αὐτό, πού εἶτε τό θέλουν εἶτε ὄχι ρυθμίζει ἀποφασιστικά τήν καθημερινή τους ζωή, ἀλλά καί τούς μελλοντικούς τους σχεδιασμούς καί ὀραματισμούς.

'Ο ἔχθρός εἶναι ἀκριβῶς δίπλα τους. Τόν βλέπουν ἀπό τά παράθυρά τους καί τά μπαλκόνια τους ὅλη τήν ἡμέρα. 'Ακριβῶς πλάι στά ἑλληνικά φυλάκια εἶναι τό μανάβικο, τό μπακάλικο, τό καφενεῖο, τό φαρμακεῖο, τό ἐμπορικό. Συνορίζετε μέ τό θάνατο. «'Εδῶθε μέ τούς ἀδελφούς ἐκεῖθε μέ τό Χάρο». Συνέχεια εἶναι ὁ Χάρος. Συνέχεια τής ζωῆς. 'Ενα-δύο βήματα. Νιώθεις τήν ἀνάσα τοῦ 'Αγαρηνοῦ. Τί ν' ἀποφασίσσεις, λοιπόν; Τί νά σχεδιάσεις; Πῶς νά προγραμματίσεις τή ζωή σου; Τί νά πεις στά παιδιά σου; «Γιατί πατέρα νά φτιάξουμε; Δέ βλέπεις πού εἶναι ὁ Τοῦρκος;» Τί νά τούς πεις; 'Ότι δέν εἶναι; 'Από τήν ἄλλη ὁμως πῶς νά σταματήσεις τή ζωή; Αὐτή τρέχει. Δέ σταματάει μέ τίποτε. 'Αφίνει πίσω της καί πόλεις καί χωριά, κράτη, ἔθνη, ὅλο τόν κόσμο. Δέ ρωτάει κανένα. Προχωρεῖ. Καί πρέπει νά τήν παρακολουθήσεις, ἀλλιῶς χάθηκες. Κι αὐτό κάνανε οἱ Κύπριοι. Καί στό Νότο καί στό Βορρά, σ' ὀλόκληρη τήν ἐλεύθερη Κύπρο, τό βλέπεις ὀλοκάθαρα. 'Ότι τήν ὥρα ἀκριβῶς τής μεγάλης καταστροφῆς ἔδειξαν μοναδική εὐψυχία, γενναιότητα πού προκαλεῖ τό θαυμασμό στόν ἐπισκέπτη. Δέ τό βάλανε κάτω, ἀλλά ὀρθώθηκαν μέ μεγαλύτερη δύναμη κι ἔξερσαν τή ζωή ἀντί νά τούς ζέσει ἐκεῖνη. Τήν πιάσανε, πού λένε, ἀπό τά κέρατα. Καί πᾶνε μαζί της. Πανηγυριῶτες μέ τά φλάμπουρα καβαλαραῖοι. Στούς κατοίκους τής Λευκωσίας ὁμως ἡ τιμή εἶναι μεγαλύτερη γιά τούς λόγους πού εἶπαμε παραπάνω. Αὐτοί εἶναι τώρα οἱ 'Ακρίτες καί πρόμαχοι.

Νά ἡ μοίρα τής Λευκωσίας. Τραγική πόλη, ὅπως εἶπα καί στήν ἀρχή. 'Άλλο τό πρόσωπο τής Κύπρου ἐκεῖ.

Καί ὁμως, ἡ κυπριακή πρωτεύουσα, ὄχι μόνο δέν ἔχασε τίποτε ἀπό τήν παλιά της ζωτικότητα, ἀλλά κέρδισε κιόλας. 'Ανανεωμένη καί μέ κέφι ἐργάζεται 24 ὥρες τό 24ωρο. Εἶναι καί σήμερα ἡ καρδιά τής Κύπρου. 'Ό,τι ἔγινε στό Νότο, ἀπ' αὐτή ξεκίνησε. Αὐτή τό ἀπο-

φάσισε, τό σχεδίασε καί πραγματοποιήσε. Εἶναι μιά ὀλοζώντανη πόλη. Οἱ 150.000 κάτοικοι δέν εἶναι καθόλου λίγοι, ἄν λάβει κανένας ὑπόψη του τίς τοπικές συνθήκες καί τόν συνολικό πληθυσμό τοῦ νησιοῦ ἀκόμα (653.000 μέ τήν ἀπογραφή τοῦ 1984).

'Ενα προσκύνημα στά «Φυλακισμένα Μνήματα» εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσκεψή σου μόλις φτάσεις στήν κυπριακή πρωτεύουσα. Πήγαινε μέ λίγα λουλούδια καί στάσου σιωπηλός. Στοχάσου. Τίποτ' ἄλλο. 'Αδικαίωτοι ἥρωες. Προδομένοι. 'Εδῶσαν τή ζωή τους γιά τήν 'Ενωση καί ἄλλοι εἶναι σήμερα εὐχαριστημένοι, ἐνθουσιασμένοι, θριαμβολογοῦν γιά τήν ἀνεξαρτησία. Τό ἐφικτόν! 'Άλλαξε ὄνομα καί ἡ προδοσία, ὅπως ὅλα στόν καιρό μας. 'Άλλά χωρίς τήν 'Ενωση, λύση τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος δέν μπορεῖ νά υπάρξει. Καί ἡ 'Ελλάδα δέν μπορεῖ νά κοιμᾶται ἤσυχη. Ποτέ. Καί ἡ 'Ενωση δέν εἶναι πολιτική πού ἐμπνέεται καί κατευθύνεται ἀπό συναισθηματικούς λόγους. Εἶναι ἡ μόνη ἐθνική πολιτική. Γιατί χαμένη Κύπρος σημαίνει χαμένη 'Ελλάδα. 'Η ἡπειρωτική καί νησιωτική 'Ελλάδα χάνουν τό στρατηγικότερο ἔρεισμά τους στήν 'Ανατολή μετά τήν Μικρασιατική Καταστροφή. Γιατί ἀπό τότε, ἀπό τό '22, πού ἡ 'Ελλάδα πατοῦσε σέ δύο πόδια, μέ τό ἕνα στό Αἰγαῖο καί τό ἄλλο στή 'Ασία, τώρα πατάει μόνο στό ἕνα, ἀφοῦ τό ἄλλο κόπηκε. Κουτσαίνει ἀπό τότε ἡ 'Ελλάδα. Πάει μέ τό μπιστούνι. Μέ ἀναπηρικό καρροτσάκι.

'Άλλά καί οἱ Κύπριοι εἶναι λογικό, πέρα ἀπό τήν συναισθηματική τους σχέσι μαζί μας νά θέλουνε μ' ὅλη τή δύναμη τής ψυχῆς τους τή 'Ενωση, γιατί μόνο μέ τήν 'Ενωση θά νιώσουν ἀσφάλεια καί ἀληθινή ἐλευθερία. Καί αὐτό τό αἶσθημα τής ἀσφάλειας, πού δέν τό ἔνιωσαν ποτέ, οὔτε μέ τήν ἀνεξαρτησία, φυσικά, θά τό νιώσουν. Πάντοτε θά ζοῦν πλάι-πλάι μέ κάποιον «'Αττίλα». 'Εν κινδύνῳ. Καί μιά τέτοια κατάσταση δέν πιστεῦω νά συμφέρι κανένα. Γι' αὐτό ὅλοι ἐπιθυμοῦν τήν 'Ενωση. Γι' αὐτό τό «ἀνέφικτο» νά ξαναγίνει ἐφικτό. 'Όπως ὅταν ξεκίνησε ὁ ἀγῶνας τής ΕΟΚΑ. Τότε μέ τόν Διγενῆ, τό Γρίβα. Τώρα, φυσικά, ἐκεῖ πού ἔφτασαν τά πράματα μέ τίς διάφορες προδοσίες, δέν εἶναι εὐκολο. 'Άλλά πρὸς ἐκεῖ πρέπει νά κατευθύνουμε τή σκέψη μας καί τίς ἐνέργειές μας. Καί κάποτε τό «ἀνέφικτο» θά γίνει καί πάλι ἐφικτό. 'Αρχίζοντας, ἔστω, ἀπό τό μηδέν. 'Άλλά ΤΩΡΑ καί ὄχι μετά.

Ἐκτός ἀπό τό ἀρχαιολογικό μουσεῖο, πού εἶναι πάρα πολύ ἐνδιαφέρον γιά τήν ἑλληνικότητα τοῦ νησιοῦ καί τόν πολιτισμό του, πού φτάνει τά 4.000 χρόνια π.Χ., ὅλα τά ἄλλα πού πρέπει νά δεῖ ὁ ἐπισκέπτης βρίσκονται στό χῶρο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, στό προαύλιο τῆς ὁποίας κυματίζει μόνο καί πάντοτε ἡ ἑλληνική σημαία καί ὄχι ἡ κυπριακή. Τό ἴδιο γίνεται καί στούς ἱερούς ναούς καί στά μοναστήρια τῆς Κύπρου. Ἐκεῖ, λοιπόν, θά δεῖ τό «Μακάριο Πολιτιστικό Κέντρο» μέ τό θαυμάσιο μουσεῖο βυζαντινῶν εἰκόνων καί τήν πινακοθήκη. Ἐκεῖ θά δεῖ τόν περίφημο Καθεδρικό ναό τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη ἔξοχα ἱστορημένο, τό μουσεῖο λαϊκῆς τέχνης στό παλαιό ἀρχιεπισκοπικό μέγαρο καί πρὶν ἀπ' ὅλα τό μουσεῖο τοῦ Ἀγώνα τῆς ΕΟΚΑ καί ὅλων τῶν Κυπρίων, πού μέ ἐπικεφαλῆς τόν Γρίβα-Διγενῆ ἀντιμετώπισαν τούς βάρβαρους Ἀγγλους ἀποικιοκράτες γιά τήν Ἐνωση τῆς Κύπρου μέ τήν Μητέρα Ἑλλάδα, πού προδόθηκε γιά τήν «ἐφικτή» ἀνεξαρτησία.

Ὁ ἐπισκέπτης θά πάει, ἐπίσης, στό μοναστήρι τοῦ Μαχαιρᾶ, στήν ὄροσειρά τοῦ Τροόδου, γιά νά προσκυνήσει τήν Παναγία τήν Μαχαιριώτισσα καί στό κρησφύγετο τοῦ ἔθνομάρτυρος Γρηγόρη Αὔξεντιου. Καί νά δεῖ ἀκόμα τά θυμητάρια του, ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπό τό Ὀλοκαύτωμα τοῦ μυθικοῦ ἐκείνου ἥρωος, σ' ἓνα κελί τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπου τά ἔχουνε φυλαγμένα οἱ καλόγεροι, πού ζήσανε μαζί του καί ζήσανε προπαντός τίς μεγάλες στιγμές τῆς τελείωσής του στό ὑπέρτατο Χρέος.

Κι ἄλλα πολλά ἔχεις νά δεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε. Ἀλλά μέ ὅσα σοῦ εἶπα τελείωσε τό προσκύνημα. Τώρα κάμε τουρισμό...